

DOMOVINA KAO ISHODIŠTE

Suvremeni koncepti domovine, Zbornik radova sa znanstvenog skupa 8. Dani Šime i Ante Starčevića, ur. Sanja Vrcić-Mataija i Katica Balenović, Sveučilište u Zadru, 2025.

Zbornik radova *Suvremeni koncepti domovine* donosi radove sudionika domaće znanstvene konferencije s međunarodnim sudjelovanjem, održane u Gospiću 26. – 27. svibnja 2023., povodom 200. obljetnice rođenja Ante Starčevića. Podijeljen je u tri tematske cjeline koje se tiču znanstvene perspektive obrade domovine i domoljublja kao krovne teme. To su povijesna, filološka i geografsko-demografska perspektiva. Radovi su prethodno recenzirani i kategorizirani. Svaki od navedenih radova predstavljen je nesumnjivom stručnošću autora, akribičnošću, pouzdanošću i točnošću. To je razvidno iz samog teksta, ali i popisa literature. Predstaviti ću zbornik kratkim opisom sadržaja radova i njihove znanstvene relevantnosti.

U prvom poglavlju predstavljeni su radovi autora koji su bili plenarni izlagači na konferenciji.

Pavo Barišić u radu *Lika u djelu Ante Starčevića* analizira motiv Like u književnim i političkim djelima Ante Starčevića. S obzirom na povijesno-političku razjedinjenost Hrvatske, navedena analiza ima implikacije na moguću sjedinjenost hrvatskih krajeva toga vremena.

Ante Bralić u tekstu *Što je nama Ante Starčević danas?* raspravlja o historiografskom pristupu figuri Ante Starčevića kao Oca Domovine. Samu mitotvornu figuru pokušava revalorizirati historiografskim pristupom i iznijeti izvjesne teze o Starčeviću kao političaru.

Stjepan Blažetin u radu *Manifestacija hrvatske nacionalne svijesti u književnom radu Hrvata u*

Mađarskoj govori o manjinskoj književnosti Hrvata u Mađarskoj i spekulira odnos između pripadnosti te književnosti integralnom toku hrvatske književnosti. U radu je prisutna ekstenzivna književnovijesna analiza.

Drugo poglavlje obrađuje povijesnu perspektivu domoljublja. Autori su Ivan Brlić, Adrian Knežević i Ante Sorić.

Ivan Brlić i Adrian Knežević u radu *Ante Starčević i dalmatinski narodnjaci – pregled jednog turbulentnog odnosa* rekonstruiraju složene povijesne okolnosti između starčevićevskih pravaša i narodnjaka u Dalmaciji druge polovice 19. st. uzornom historiografskom analizom.

Ante Sorić u članku *Domoljublje u opusu pastoralnog teologa don Živana Bezića* analizira ideju domoljublja u teološkom i književnom radu don Živana Bezića. Filološka, filozofska i teološka perspektiva dominantne su u obradi teme. Tema je obrađena izrazito minuciozno i akribično.

Treće poglavlje tiče se filološkog aspekta domoljublja. Autorice i autori su: Katica Balenović, Slađana Čuljat, Vesna Grahovac-Pražić, Azra Ičanović, Sanja Knežević, Margerita Kranjčević Koričić, Ana Marin, Jadranka Mlikota, Rene Čipan Banja, Ivana Odža, Mirela Šušić, Maja Verdonik, Kristina Polić i Sanja Vrcić-Mataija. Zastupljeni su radovi iz područja jezikoslovlja, znanosti o književnosti i metodike nastave hrvatskog jezika i književnosti.

Katica Balenović u radu *Anglizacija hrvatskog jezika u jeziku digitalnih domorodaca – potreba i/*

ili pomodarstvo raspravlja o purizmu i prilagodbi leksičkih posuđenica iz engleskog jezika u jeziku digitalnih domorodaca (studentski žargon cyber generacije). Razvija teze o purizmu koji je nužan zbog manipulacije anglohrvatskim jezikom.

Sladana Čuljat u radu *Cultivating the Croatian Language in Business Communication – no to Anglicisms?* govori o važnosti kultiviranja hrvatskog jezika u poslovnoj komunikaciji na razini profesionalne terminologije, tj. žargonskog poslovnog leksika. Kako je taj leksik danas pod velikim utjecajem engleskog jezika, autorica zahtijeva hrvatske inačice leksema i ispituje njihovu moguću opstojnost među studentima. Svoje rezultate provjerava intervjuom i anketom izvedenom na Veleučilištu „Nikola Tesla“ u Gospiću.

Vesna Grahovac Pražić u članku Šime Starčević – *jezikoslovac i domoljub* analizira Starčevićeva jezikoslovna i vjersko-teološka djela iznoseći tezu o domovinskom odgoju, tj. o inkorporiranju ideje domoljublja kao produktivne za jezikoslovlje i katoličku vjeru.

Azra Ičanović u tekstu *Povijesna stvarnost kao faktor narativnog re/definiranja bosanskohercegovačkog (multi)kulturnog identiteta u prozi Faruka Šehića* istražuje složenost bosanskohercegovačkog kulturnog identiteta kroz različite moduse u prozi Faruka Šehića. Osviješteno koristi znanja iz područja interkulturalizma i postkolonijalne teorije.

Sanja Knežević u tekstu *O ljepoti domovine: Plitvička jezera u hrvatskom književnom putopisu 19. stoljeća* govori o žanru domovinskog putopisa koji je formiran u 19. st. Istražuje putopise koji tematiziraju Plitvička jezera koristeći suvremene teorije vezane za putopisni žanr.

Margerita Kranjčević Koričić u tekstu *O predgovoru rukopisnoga teksta Šime Starčevića* istražuje građu koja je otkrivena 2009. godine i za koju se vjeruje da pripada Šimi Starčeviću. Glavna tema ovoga rada je uspoređivanje predgovora

spomenutoga sveska s predgovorom *Nove ricso- lovice iliricske* i jezikom *Ričoslovja*, gramatike koju Starčević objavljuje u dijelovima u časopisu *Glasnik dalmatinski*. Upotrebljava se metoda komparativne filološke analize na razini fonologije, morfologije, sintakse i leksika i iznosi zaključak kako je Starčević zasigurno autor predgovora.

Ana Marin u tekstu *Predodžbe domovine u prozama Julienne Eden Bušić* govori o predodžbi Hrvatske u prozama emigrantske spisateljice Julienne Eden Bušić. Služi se imagološkim gradivom (tezama o hetero- i autopredodžbi) te teorijom autobiografije, poglavito ženske.

Jadranka Mlikota i Rene Čipan Banja u tekstu *Analiza Radićeva jezičnoga identiteta u svjetlu jezičnih i stilskih značajka memoarskih zapisa „Uzničke uspomene“* obrađuju manje poznato Radićevo memoarsko djelo „Uzničke uspomene“ u kojem se govori o postupku afirmiranja hrvatstva. Uspoređuju dva izdanja djela (ono izvorno i ono posthumno objavljeno) komparativnom filološkom metodom. Ekstenzivna pravopisna, slovopisna, morfološka, leksička i stilski analiza prisutne su u radu.

Ivana Odža u tekstu *Koncept domoljublja u lektiri od 1. do 4. razreda osnovne škole* raspravlja iz aspekta metodike o novom kurikulumu i afirmaciji domoljublja u njemu. Analizira lektiru iz aspekta metodike nastave književnosti i književne imagologije.

Mirela Šušić u tekstu *Domovina i emocije u Cesaricevoj pjesmi „Trubač sa Seine (Matoš u Parizu)“ u metodičkom kontekstu* povezuje razvoj emocionalne inteligencije kod učenika s domovinskom lirikom koja jako afirmira emotivni sloj lirske pjesme. Suvereno i znalački rabi znanja iz metodike nastave književnosti i razvojne psihologije.

Maja Verdonik i Kristina Polić u radu *Oral Stories of Central Croatia in Zdenko Bašić's Authorial Picture Books* obrađuju usmene priče iz središnje Hrvatske u slikovnicama Zdenka Bašića. Sinergijom književnog i likovnog pristupa, rad

afirmira usmenoknjiževnu i naratološku s likovnom analizom i iznosi teze o elementima priče (najčešće u mitološkom sloju) kao idejnim pokazateljima domoljublja.

Sanja Vrcić-Mataija u članku *Koncepcija domoljublja u paratekstualnim sastavnicama dječje proze o Domovinskom ratu* analizira paratekstualne elemente kroz teorije Gerarda Genettea u dječjoj prozi o Domovinskom ratu. Ekstenzivnom analizom dolazi do zaključka kako su paratekstualni elementi nosioci ideje domoljublja i počesto jaka mjesta u navedenoj prozi.

Treće poglavlje obrađuje domoljublje u demografsko-geografskom ključu. Autori su Dinko Marin, Ivana Maruna, Nensi Segarić i Jadranka Brkić-Vejmelka.

Dinko Marin i Ivana Maruna u tekstu *Stavovi učenika o oblicima edukacija u zaštićenim područjima Gorske Hrvatske* istražuju stavove učenika viših razreda osnovne i četverogodišnjih razreda

srednjih škola o oblicima edukacije o zaštićenim područjima Gorske Hrvatske kako bi se povećala posjećenost tim područjima. Upotrebljavaju statističku metodu i metodu ankete. Iznose teze o raznim vrstama predavanja i radionica o navedenoj temi.

Nensi Segarić i Jadranka Brkić-Vejmelka u tekstu *Mišljenja mladih o prilikama i preprekama u ostvarivanju zadovoljavajućeg života u Hrvatskoj* u kontekstu potencijalnog iseljavanja koriste metodu ankete i govore o gorućem nacionalnom problemu iseljavanja. Mobilnost, posao i prijateljske odnose kao najvažnije životne danosti, dok ekonomske neprilike smatraju preprekom.

Prigodno održana znanstvena konferencija, kao i nova istraživanja domaćih i stranih stručnjaka o konceptima domovine i domoljublja dali su nam nove spoznaje i učvrstili suvremeni koncept domovine koji u eri društvenih i političkih turbulencija pokatkad i gubi na vrijednosti.

dr. sc. Tin Lemac